

ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA PODLE JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ VE ŠKOLE

ŠKOLNÍ ROK 2015/2016

ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA PODLE JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ VE ŠKOLE

ŠKOLNÍ ROK 2015/2016

Závěrečná zkouška podle jednotného zadání ve škole
Školní rok 2015/2016
Autoři: Dana Kočková, Romana Jezberová, Libor Berný
Redakce: Zoja Franklová
Obálka a sazba: Jan Velický
Elektronické vydání. Praha, NÚV 2016. 40 stran
webové stránky: www.novazaverecnazkouska.cz

OBSAH

ÚVOD	7
Co školám přinese využívání jednotného zadání	
Jak vznikají jednotná zadání	
Co když bude mít škola s využitím jednotného zadání problémy	
1 JAK MÁ ŠKOLA POSTUPOVAT PŘI PRÁCI S JEDNOTNÝM ZADÁNÍM	11
1.1 Přístup školy k jednotnému zadání	
1.2 Postup při manipulaci s jednotným zadáním	
1.3 Úpravy jednotného zadání pro potřeby školy	
1.4 Vytištění jednotného zadání a uložení ve škole	
1.5 Hodnocení jednotných zadání školou	
2. PŘÍPRAVA A REALIZACE ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY PODLE JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ	15
2.1 Využití dvou verzí jednotného zadání – pro zkoušející a pro žáky	
2.2 Závaznost obsahu témat jednotného zadání	
2.3 Organizační pokyny pro práci s jednotným zadáním	
2.4 Příprava jednotlivých zkoušek	
3 ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA U ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI	19
3.1 Uspořádání jednotného zadání v oborech kategorie E	
3.2 Legislativa upravující vzdělávání žáků se SVP	
3.3 Kdo má kompetence k uzpůsobení podmínek konání závěrečných zkoušek pro žáka se SVP	
3.4 Jak postupovat při zajištění závěrečné zkoušky u žáka se SVP	
3.5 Možnost formální úpravy témat/úkolů pro žáky se SVP	
DALŠÍ SPOLUPRÁCE SE ŠKOLAMI NA NOVÉ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠCE	27
Aktualizace otázek ze světa práce	
Pokusné ověřování písemné zkoušky na počítači	
PŘÍLOHY	31
Obecný přehled ze světa práce	
Otázky ze světa práce pro obory vzdělání kategorie H	
Otázky ze světa práce pro obory vzdělání kategorie E	
Samostatná odborná práce	

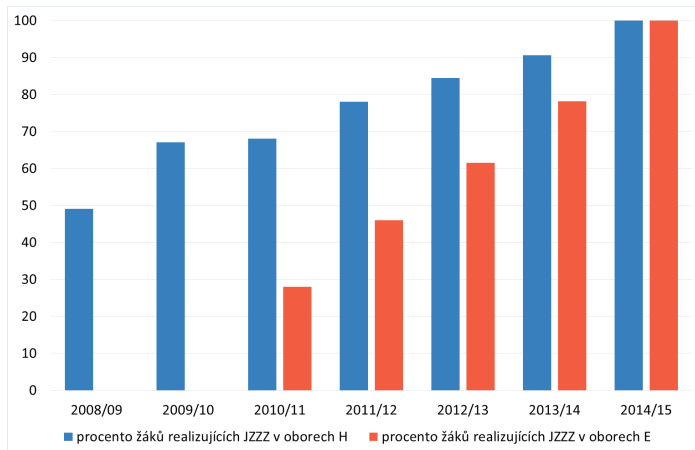
ÚVOD

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

na základě ověřování závěrečných zkoušek podle jednotného zadání v průběhu let 2004 až 2015¹ byla nová závěrečná zkouška úspěšně implementována do systému odborného vzdělávání. Novela školského zákona č. 82/2015 vyhlášená ve Sbírce zákonů stanovila povinnost středních škol využívat jednotně stanovených zadání závěrečných zkoušek v oborech středního vzdělání s výučním listem. Ve školním roce 2014/2015 jednotné závěrečné zkoušky úspěšně proběhly ve všech 478 školách.

Ministerstvo školství avizovalo ve svých strategických dokumentech, že se plošné zavedení jednotné zkoušky uskuteční ve školním roce 2014/2015 a školy na tuto výzvu reagovaly. Podíl škol, které jednotné zadání dobrovolně využívaly, se postupně zvyšoval a ve školním roce 2013/2014 skládalo závěrečnou zkoušku podle jednotného zadání více než 90 % žáků. V červnu 2015, kdy už byla uzákoněna, konalo jednotnou závěrečnou zkoušku 100 % žáků.

Graf 1: Žáci, kteří konali závěrečnou zkoušku podle jednotného zadání v procentech

V rámci projektu Nová závěrečná zkouška 2 byla vyvinuta unikátní aplikace informačního systému, která umožňuje realizovat písemnou zkoušku na počítači. Fungování aplikace bylo úspěšně ověřeno na osmi pilotních školách². V únoru 2016 bylo spuštěno plošné testování, během něhož si písemnou zkoušku na počítači mohlo vyzkoušet 400 škol celkem ve 29 oborech vzdělání.

1. Projekty ESF Kvalita I (2005-2008), Nová závěrečná zkouška (2009-2012), Nová závěrečná zkouška 2 (2012-2015).
 2. SOŠ Vsetín, SPŠ dopravní Praha 5, SOU Hubálov, ISŠ technická Mělník, ISŠ automobilní Brno, SOU Ohradní Praha 4, SŠ obchodní Praha 2 a SŠ automobilní a informatiky Praha 10.

Na základě plošného testování se školy přihlásily do pokusného ověřování písemné zkoušky na počítači, které proběhne poprvé v červnu 2016. Ve školním roce 2015/2016 budou mít žáci možnost skládat písemné zkoušky na počítači ve 29 oborech, v dalších letech budou vytvořeny banky úkolů ve všech oborech vzdělání a počet škol, které budou realizovat písemnou zkoušku na počítači, se bude postupně rozšiřovat. Možnost skládat písemnou zkoušku na papíře však zůstane zachována.

K jednotnému zadání závěrečných zkoušek pro učební obory, které Vaše škola vyučuje, se dostanete na internetové adrese <https://skola.novazaverecnazkouska.cz>.

- Přístup k jednotnému zadání získal z NÚV poštou ředitel každé školy, která vyučuje učební obor, příp. více oborů.
- Přístupové údaje se nebudou měnit, uživatelské jméno je i nadále REDIZO školy a zůstává i heslo.
- Pouze v případě ztráty hesla bude na žádost školy vygenerováno heslo jiné a posláno jí poštou.

Co školám přinese využívání jednotného zadání

- Získají zadání závěrečných zkoušek srovnatelné svojí náročností se zadáním na ostatních školách, které vyučují tentýž obor, a mohou si vyzkoušet, zda úroveň jejich výuky odpovídá jednotnému zadání;
- jejich žáci skládají závěrečné zkoušky podle jednotně stanovených požadavků, na nichž se shodli pedagogové vyučující daný obor na různých školách (i v různých regionech);
- ověřují si, že jejich žáci jsou dobře připravováni pro praxi, protože na jednotném zadání spolupracují také odborníci z praxe, kteří sledují, zda zadání zohledňuje aktuální požadavky na výkon profese, k níž obor směřuje;
- potvrzují kvalitu výuky v učebních oborech vyučovaných ve škole před rodiči i zaměstnavateli;
- jejich učitelé nemusejí vypracovávat obsah závěrečné zkoušky sami.

Jak vznikají jednotná zadání

Zabezpečení závěrečných zkoušek je od 1. 7. 2014 součástí hlavní (kmenové) činnosti NÚV. Práce se řídí podle pevně stanoveného harmonogramu. Témata jednotných zadání se připravují v rámci standardizovaného procesu, do kterého jsou zapojeni zkušení učitelé odborných předmětů jako autoři témat a odborníci z praxe na pozici schvalovatelů témat. Nová závěrečná zkouška je díky tomu v souladu se vzdělávacími a kvalifikačními standardy a je akceptována jak školami, tak i zaměstnavateli.

Co když bude mít škola s využitím jednotného zadání problémy

Jednotné zadání tvoří podstatu nové závěrečné zkoušky. Jak už bylo řečeno, její plošné zavedení do všech škol s učebními obory kategorie H i kategorie E proběhlo ve školním roce 2014/2015. Desetileté ověřování nového způsobu konání závěrečných zkoušek na bázi dobrovolného využívání jednotných zadání umožnilo všem školám, aby se na nové podmínky mohly postupně připravit.

V roce 2015/2016 však dochází ke změnám u písemné zkoušky a jsou i další důvody, kdy budete potřebovat sáhnout po metodické příručce (například při změně učitele, který má na starosti přípravu závěrečných zkoušek, nebo ve škole budou zkoušky skládat žáci se zdravotním postižením a speciálními vzdělávacími potřebami, případně pro jiné důvody). Příručka by Vám měla objasnit, jak je třeba s jednotným zadáním ve škole nakládat a jak je využívat při přípravě i realizaci závěrečných zkoušek.

Také na webových stránkách NÚV www.novazaverecnazkouska.cz naleznete informace o přípravě závěrečných zkoušek pro žáky se SVP (speciálními vzdělávacími potřebami) a související legislativě. Zveřejňujeme tu i všechna aktuální sdělení pro školy.

Vždy se ovšem může stát, že i přes podrobné informace v příručce budete potřebovat nějakou konkrétní radu nebo narazíte na problém, o kterém se zde nepíše. V takovém případě se obračete na níže uvedené pracovníky Národního ústavu pro vzdělávání, kteří Vám v rámci svých kompetencí poradí či pomohou.

- Ing. Dana Kočková, gestor NZZ
e-mail: Dana.Kockova@nuv.cz, *tel.:* 274 022 411, 724 652 205
- RNDr. Libor Berný, správce informačního systému
e-mail: Libor.Berny@nuv.cz, *tel.:* 274 022 136
- Petr Kos, správce uživatelů informačního systému
e-mail: Petr.Kos@nuv.cz
- Ing. Hana Hušáková, administrátor tvorby jednotných zadání
e-mail: Hana.Husakova@nuv.cz, *tel.:* 274 022 424, 724 652 206
- PhDr. Romana Jezberová, Ph.D., metodik NZZ
e-mail: Romana.Jezberova@nuv.cz, *tel.:* 274 022 412
- Bc. Renáta Pyrochtová, odborná pracovnice NZZ
e-mail: Renata.Pyrochtova@nuv.cz, *tel.:* 274 022 103

Přejeme Vám mnoho úspěchů ve Vaší práci.

Pracovníci NÚV zodpovědní za nové závěrečné zkoušky

1 JAK MÁ ŠKOLA POSTUPOVAT PŘI PRÁCI S JEDNOTNÝM ZADÁNÍM

Při práci s jednotným zadáním ve škole je třeba dbát na ochranu informací obsažených v jednotném zadání závěrečných zkoušek (JZZZ) před nežádoucím zveřejněním. Žádáme Vás proto, abyste věnovali pozornost níže uvedeným požadavkům.

1.1 Přístup školy k jednotnému zadání

Každý rok jsou jednotná zadání závěrečné zkoušky od března vystavena na webovém portálu internetového informačního systému NZZ (dále IIS NZZ) na adrese <https://skola.novazaverecnazkouska.cz>. Přístup do tohoto systému má pouze statutární zástupce školy, obvykle její ředitel, který z NÚV poštou získal přístupové údaje. Jedná se o uživatelské jméno – REDIZO školy a heslo, které mu bylo zasláno v zapečetěné obálce doporučeným dopisem.

Na tomto portálu má každá škola svou kartu, obsahující seznam všech oborů, které má zapsané ve školském rejstříku a tedy schválené pro výuku. Karta školy je generována na základě údajů ze školského rejstříku.

Pokud budete potřebovat pomoc, obraťte se na správce informačního systému Petra Kosa: petr.kos@nuv.cz. Pomůže Vám řešit:

- problémy s přístupem Vaší školy do informačního systému NZZ,
- ztrátu hesla – bude Vám vygenerováno heslo nové a zasláno poštou řediteli školy,
- nenaleznete-li všechny obory, které vyučujete, nebo vyučujete jiný obor/jiné obory – je třeba požádat o doplnění a úpravu.

Ředitel školy se přihlásí na adrese <https://skola.novazaverecnazkouska.cz> do portálu informačního systému svými přístupovými údaji. V řadě škol nepracuje s jednotnými zadáními ředitel školy, ale pověří své zástupce, kteří se pak stanou oprávněnými osobami a mohou se do systému přihlásit týmiž přístupovými údaji, které jim poskytne ředitel. Ředitel školy odpovídá za bezpečné nakládání s jednotným zadáním. Vhodným způsobem, jak zajistit, aby s JZZZ manipulovaly jen oprávněné osoby, může být například vedení bezpečnostního protokolu apod.

Po přihlášení se dostanete na kartu školy, kde pro každý obor, u kterého potřebujete získat jednotné zadání, provedete registraci, spočívající ve vyplnění údajů o počtech žáků daného oboru v posledním ročníku. V případě, že nemáte žáky ve třetím ročníku, vyplníte 0 nebo „nemáme“. Pro získání JZZZ upraveného pro žáky se zrakovým postižením vyplníte počet žáků se SVP. Po kliknutí na odkaz „škola“ v pravém horním rohu zkontrolujete a opravíte údaje o své škole (adresu, kontakty). Po této kontrole a doplnění požadovaných údajů získáte jednotné zadání ke stažení zpracované v pdf souboru ve verzi pro zkoušející. Po stažení témat všech tří zkoušek (písemné, praktické i ústní) získáte úplné zadání obsahující všechna témata navržená pro JZZZ 2015/2016. Tato témata obsahují veškeré podklady k závěrečné zkoušce určené jak pro žáky, tak i pro zkoušející (tzn. organizační pokyny, správná řešení, pravidla hodnocení apod.).

Pozor! V oborech vzdělání, kde byla vytvořena banka úkolů, probíhá přístup k písemné zkoušce odlišně. Po zadání počtu témat se Vám témata vygenerují z banky úkolů. Generování je možné opakovat.

1.2 Postup při manipulaci s jednotným zadáním

- Informace obsažené v JZZZ mohou být zpracovávány pouze na klientských počítačích se strukturou systému souborů NTFS (tedy Windows NT a novější).
- Uživatelský účet na počítači, kde se zpracovávají tyto informace, musíte nastavit tak, aby splňoval pravidla bezpečnosti a ochrany informací, např. po 15 minutách nečinnosti musí dojít k uzamčení počítače; heslo nesmí být založeno na skutečnosti, kterou může někdo získat z osobních informací (jméno, datum narození apod.), minimální délka hesla je 8 znaků; na počítači musí být funkční antivirový SW. Neodcházejte od počítače, na kterém je aktivní účet s přístupem k JZZZ a neodesílejte JZZZ e-mailem ani jinými prostředky.
- Jednotné zadání budete vždy stahovat na flash disk vyhrazený pouze k tomu účelu a řádně označený, který bude k dispozici jedině oprávněným osobám.
- Jednotné zadání ve verzi pro zkoušející Vám po zpřístupnění všech zkoušek poskytne úplný přehled témat jednotlivých zkoušek (písemné, praktické, ústní) a umožní Vám učinit adekvátní rozhodnutí o tom, která témata využijete pro závěrečnou zkoušku ve Vaší škole. Jакmile si to ujasníte, vstoupíte opět do internetového informačního systému NZZ a upravíte si zadání podle svých potřeb.

1.3 Úpravy jednotného zadání pro potřeby školy

V informačním systému si upravíte jednotné zadání pro obor do ucelené podoby, která bude „ušita na míru“ podle potřeb Vaší školy takto:

- V systému si vyberete a označíte u jednotlivých témat písemné, praktické i ústní zkoušky pouze ta témata, která žákům opravdu zadat. Přitom je třeba postupovat v souladu s vyhláškou č. 47/2005 Sb. (tj. pro písemnou zkoušku zadat nejméně 3 témata, pro praktickou zkoušku nejméně 1 téma a pro ústní zkoušku nejméně 25 témat). Podrobnosti jsou uvedeny v kapitole č. 2.
- Takto označené jednotné zadání se automaticky vygeneruje a Vy dostanete informaci o tom, že již máte JZZZ přizpůsobené potřebám Vaší školy připraveno. Při Vašem následném vstupu do systému pak již budete mít k dispozici JZZZ obsahující pouze ta témata, která jste si pro realizaci závěrečné zkoušky ve škole vybrali.
- U písemné zkoušky v oborech vzdělání s bankou úkolů se témata generují automaticky z úkolů v bance.

1.4 Vytištění jednotného zadání a uložení ve škole

Při tisku obsahu JZZZ dbejte na ochranu informací a pokud provádíte tisk na síťových tiskárnách, měly by jej provádět dvě oprávněné osoby, které následně uloží zadání do krabic nebo jiných vhodných neprůhledných obalů. Obaly následně zapečetíte (lepicí páskou podepsanou na přelepech ředitelem a označenou razítkem školy) a uzamknete do skříně.

- Předem prosím zvažte množství výtisků. V případě písemné zkoušky je možné vytištění témat provádět bezprostředně před samotnou zkouškou poté, co si žáci vyberou téma na základě anotace.
- Případné nezdařené nebo nadbytečné výtisky je nutno zničit ve skartovacím stroji nebo zlikvidovat způsobem, který zabrání jejich přečtení neoprávněnými osobami – zejména žáky!

Na začátku zkušebního dne oprávněná osoba vyzvedne od ředitele/ředitelky školy klíč k JZZZ. Zkontroluje neporušenost pečeti na obalech, ve kterých byly uloženy výtisky JZZZ, a odebere příslušný počet výtisků jednotného zadání pro zkoušející a pro žáky.

Po ukončení zkoušek je třeba nepotřebné výtisky skartovat.

1.5 Hodnocení jednotných zadání školou

Po ukončení závěrečné zkoušky podle jednotného zadání vstoupíte znovu do informačního systému pro školy, abyste vyplnili informace o výsledcích žáků a hodnocení témat. Tyto údaje budou sloužit jako zpětná vazba o kvalitě vytvořených témat.

Na kartě školy kliknete na odkaz „výsledky a hodnocení“. Objeví se obrazovka se dvěma záložkami:

- Výsledky žáků – pro zápis údaje, jaké téma si žáci volili a jakou známku z něj získali
- Hodnocení témat – pro hodnocení tématu známkou od 1 (výborné) až po 5 (nedostatečné) s možností doplnit slovní hodnocení, komentář a upozornění na případné chyby.

Pro záznam výsledků vyberete u každého žáka ze seznamu téma, které si zvolil pro písemnou zkoušku a vylosoval pro praktickou a ústní zkoušku. K tématu přiřadíte známku, kterou obdržel v jednotlivých zkouškách. Kliknutím na tlačítko „Uložit“ zvolené hodnoty uložíte.

- Kolonky spojené se jménem žáka jsou nepovinné údaje, nemusíte je vyplňovat nebo můžete z důvodu anonymity a přehlednosti vyplnit pouze žák 01, žák 02 atd.
- Pro záznam hodnocení přiřadíte ke každému tématu, které jste vybrali, známku, kterou ohodnotíte zpracování tématu, tj. práci jeho tvůrců.
- Kolonka „Komentáře a hodnocení“ pak slouží pro doplnění slovního hodnocení, komentáře a upozornění na případné chyby. Pokud budete upozorňovat na chyby v tématu, uveďte prosím i návrh na jeho opravu.

K hodnocení úkolů písemné zkoušky v oborech vzdělání s bankou úkolů (témata se generují automaticky z úkolů v bance) obdrží škola samostatný pokyn.

2. PŘÍPRAVA A REALIZACE ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY PODLE JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ

2.1 Využití dvou verzí jednotného zadání – pro zkoušející a pro žáky

V informačním systému NZZ je jednotné zadání zpracováno dvěma způsoby:

- JZZZ „pro zkoušející“ obsahuje úplné znění jednotného zadání, tedy vše, co potřebují při přípravě i realizaci závěrečných zkoušek učitelé. Jedná se nejenom o vlastní témata a dokumentaci potřebnou k jejich řešení, ale také o organizační pokyny k zabezpečení jednotlivých zkoušek, kritéria a pravidla pro hodnocení žáků, příp. zpracovaná správná (vzorová) řešení a další podklady.
- JZZZ „pro žáky“ obsahuje pouze takové podklady z jednotného zadání, které žáci přímo využívají u závěrečných zkoušek (tj. anotaci témat, pokyny pro žáky, zadání témat a dokumentaci potřebnou k jejich řešení).

Dbejte proto na to, aby náhodně nedošlo při zadávání témat žákům k záměně obou variant (a žáci se tak například nedostali k příloženým správným řešením, která jsou zpracována u témat písemné zkoušky a určena pouze pro učitele).

2.2 Závaznost obsahu témat jednotného zadání

Školám je umožněn výběr témat z jednotného zadání a u některých oborů i úpravy označených dílčích částí témat písemné zkoušky. Jinak nelze do textů jednotného zadání zasahovat, protože je v informačním systému nové závěrečné zkoušky zpracováno v prohlížeči Adobe Reader. To je nezbytné pro dodržení jednotného zadání jako určitého standardu, který je společný pro všechny školy vyučující daný obor.

- Určité úpravy v jednotném zadání jsou přípustné, ale pouze v tom případě, pokud je budete využívat pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Ovšem ani v takových případech nelze měnit odborný obsah témat – podrobněji viz kapitola 3.
- Každé jednotné zadání obsahuje organizační pokyny, nad jejichž rámec je nepřípustné se zadáním manipulovat.

2.3 Organizační pokyny pro práci s jednotným zadáním

Při přípravě a realizaci závěrečných zkoušek pracujte s jednotným zadáním v souladu s příslušnou legislativou (novela ŠZ č. 82/2015 Sb. a vyhlášky č. 36/2014 Sb. a č. 47/2005 Sb., o ukončování vzdělávání ve středních školách závěrečnou zkouškou a o ukončování vzdělávání v konzervatoři absolutoriem v platném znění). Dále se řiďte organizačními pokyny stanovenými přímo v jednotném zadání.

Organizační pokyny k jednotlivým zkouškám – písemné, praktické a ústní – jsou uvedeny v jednotném zadání pro daný obor vzdělání zpravidla před tématy příslušné zkoušky, výjimečně, v některých oborech, u jednotlivých témat. Upřesňují, jak má být ve škole s tématy zpracovanými pro jednotlivé zkoušky, leckde i pro jednotlivá témata, nakládáno. Jedná se o velmi důležité podklady, které ozřejmují podmínky realizace jednotlivých zkoušek podle jednotného zadání. Všichni učitelé, kteří se na přípravě i realizaci závěrečných zkoušek podílejí, by s nimi měli být podrobně obeznámeni.

V jednotném zadání může být rovněž uvedeno, že podmínky pro vykonání zkoušky konkretizuje ředitel školy (např. jednotné zadání pro obor vzdělání Kadeřník).

2.4 Příprava jednotlivých zkoušek

Písemná zkouška

- Ředitel/ka školy z jednotného zadání vybírá pro řádný termín nejméně 3 témata písemné zkoušky, z nichž si žák jedno zvolí. Zbývající témata ze zadání může získat opětovným přihlášením do informačního systému v termínu opravné zkoušky nebo pro konání zkoušky v náhradním termínu.
- U oborů vzdělání, kde již byla témata převedena do banky úkolů, vybírá ředitel/ka nejméně 3 témata z libovolného počtu témat vygenerovaných v informačním systému.
- Školy zařazené do pokusného ověřování realizují písemnou zkoušku na počítači podle zvláštních pokynů, které obdrží ředitel školy.
- Písemná zkouška trvá nejdéle 240 minut. Ředitel/ka školy v rámci svých kompetencí určí čas nezbytný pro volbu tématu písemné zkoušky. Tento čas bezprostředně předchází písemné zkoušce.
- Jednotné zadání obsahuje stručnější anotace témat, které může škola ještě upřesnit a žákům je při volbě témat předložit. To znamená, že anotace můžete samostatně vytisknout a vytvořit potřebný počet kopií podle počtu žáků, kteří budou písemnou zkoušku konat. Tím lze žákům volbu tématu usnadnit, a to zejména v oborech, ve kterých jsou témata zpracována rozsáhle a žáci by mohli mít potíže zorientovat se v tom, které téma je pro ně nejvhodnější.
- V jednotném zadání některých oborů je zařazen do zkoušky test, který žáci zpracovávají jako součást zvoleného tématu. V rámci kritérií a pravidel pro hodnocení písemné zkoušky je v jednotném zadání uvedeno, jak se výsledky testu promítnou do její klasifikace.
- V jednotném zadání všech oborů jsou zpracována správná (vzorová) řešení úkolů. Ta mohou učitelé využít pro hodnocení a přitom berou v úvahu, že se nejedná o závaznou odpověď, nýbrž o příklad (vzor) řešení.
- Ke každému tématu jsou stanovena podrobná kritéria a pravidla hodnocení založená na systému bodového hodnocení a převodu bodů na klasifikaci. Při klasifikaci dodržte stanovené rozsahy bodů. Žák bude klasifikován nedostatečně, pokud při řešení tématu písemné zkoušky nedosáhne 45 procent bodů v oborech vzdělání kategorie H a pokud nedosáhne 30 procent bodů v oborech vzdělání kategorie E.
- Pokud je v jednotném zadání některá část tématu (např. jedna z pěti otázek) označena písmenem Š, můžete tuto část pozměnit či zcela nahradit svojí vlastní otázkou. Pak ovšem plně zodpovídáte za obsah této své školní otázky. Hodnocení této tzv. školní části tématu ovlivní celkové hodnocení výsledku žáka při řešení tématu maximálně v rozsahu jednoho klasifikačního stupně. Neuspěje-li však žák při řešení zbývajících otázek, které jste ve škole nesměli pozměnit či nahradit, bude celkově za řešení tématu hodnocen stupněm nedostatečný.
- U mnoha oborů, zejména technických, jsou součástí témat písemné a praktické zkoušky v jednotném zadání soubory se zdrojovou technickou dokumentací, tabulkami v excelu pro výpočty, nebo s formuláři pro žáky. Jedná se o tzv. soubory ke zveřejnění s tématem a po kliknutí na ně si tyto soubory můžete uložit k sobě do počítače a dále s nimi pracovat.

Praktická zkouška

- Ředitel školy vybírá z jednotného zadání nejméně jedno téma. Vybere-li jich více, žáci si téma losují. Počet témat praktické zkoušky není vyhláškou fixně stanoven a v jednotném zadání jednotlivých oborů se liší podle charakteru a potřeb oboru.
- V organizačních pokynech k praktické zkoušce je stanoven časový limit pro realizaci praktické zkoušky podle jednotného zadání. Tento časový limit je stejný pro všechna témata jednotného zadání praktické zkoušky daného oboru (např. Zedník) a škola jej musí respektovat. Minimální délka trvání praktické zkoušky podle jednotného zadání je 5 hodin³. Podle vyhlášky č. 47/2005 Sb. v platném znění koná žák praktickou zkoušku nejdéle 3 dny, u oborů skupiny 82 Umění, užití umění 2 až 4 týdny. V jednom dni trvá zkouška nejvýše 7 hodin. Zbývající časový prostor tedy můžete využít pro případné zařazení „školní“ části závěrečné zkoušky.
- Rovněž je třeba splnit požadavky na materiální a technické zabezpečení praktické zkoušky stanovené v jednotném zadání pro vybavení pracoviště (tj. materiál, zařízení, nářadí, nástroje, stroje, pomůcky apod.).
- Praktická zkouška se může konat jak ve škole, kde se žáci vzdělávali, tak i na pracovišti jiných osob, kde se koná praktické vyučování na základě dohody uzavřené se školou.
- V případě, že se praktická zkouška váže na konkrétní firemní výrobek, který neodpovídá žádnému tématu v jednotném zadání, využije škola tzv. otevřené téma z JZZZ, nazvané Praktická zkouška ve firmě. Ve spolupráci s firmou zajistí zpracování veškerých podkladů ke konání praktické zkoušky podle metodických pokynů stanovených v tomto tématu. Tyto podklady předkládá škola v případě kontroly pracovníkům ČŠI. Otevřené téma je součástí jednotného zadání těch oborů vzdělání, kde si to vyžádala školská praxe.
- Ke každému tématu jsou stanovena podrobná kritéria a pravidla hodnocení založená na systému bodového hodnocení a převodu bodů na klasifikaci. Při klasifikaci dodržte stanovené rozsahy bodů. Žák bude klasifikován nedostatečně, pokud při řešení tématu praktické zkoušky nedosáhne 50 procent bodů v oborech vzdělání kategorie H a pokud nedosáhne 40 procent bodů v oborech vzdělání kategorie E.
- V některých oborech vzdělání kategorie H⁴ je součástí praktické zkoušky prezentace a obhajoba výsledků samostatné odborné práce, která probíhá podle potřeb a možností školy buď při zahájení, v průběhu nebo v závěru praktické zkoušky, příp. tak, jak je uvedeno v organizačních pokynech daného oboru. Zadání samostatné odborné práce i pokyny pro její realizaci obdržely školy vyučující tyto obory v lednu 2016. Jsou rovněž ke stažení na webových stránkách NÚV: <http://www.nuv.cz/t/zadani>. V jednotném zadání je SOP zařazena jako speciální téma praktické zkoušky. Jestliže žák koná praktickou zkoušku v opravném termínu v jiném školním roce, než proběhl řádný termín ZZ (např. červen následujícího školního roku), je v kompetenci ředitele školy umožnit žákovi využít písemné zpracování SOP, kterou si připravil na předchozí termín ZZ (u kterého z praktické zkoušky celkově neprospěl)⁵.

3. S výjimkou oboru vzdělání Rekondiční a sportovní masér.

4. Jedná se o následující obory vzdělání: 23-62-H/01 Jemný mechanik - Hodinář, 29-54-H/01 Cukrář, 36-66-H/01 Montér suchých staveb, 41-51-H/02 Včelař, 41-54-H/01 Podkovář a zemědělský kovář, 65-51-H/01 Kuchař – číšník, 66-53-H/01 Operátor skladování, 69-51-H/01 Kadeřník, 82-51-H/01 Umělecký kovář a zámečník, pasíř, 82-51-H/04 Umělecký keramik.

5. Cílem je nestresovat žáky opakovaným časově náročným psaním rozsáhlého materiálu, který již dříve v požadované kvalitě vytvořili, a umožnit jim pečlivěji se připravit na praktické činnosti související s řešením témat praktické zkoušky.

- V průběhu praktické zkoušky dbejte na důsledné dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a hygienických předpisů. U oborů vzdělání kategorie E je nutno brát v této souvislosti v úvahu i zvýšená rizika vyplývající ze speciálních vzdělávacích potřeb řady žáků.

Ústní zkouška

- Jednotné zadání obsahuje minimálně 30 témat, z nichž ředitel školy vybere nejméně 25 témat a žák si jedno z nich vylosuje.
- Vlastní zkouška trvá nejdéle 15 minut, příprava ke zkoušce trvá nejméně 15 minut (je-li součástí tématu grafické nebo písemné řešení, může předseda zkušební komise prodloužit dobu přípravy až o 15 minut).
- Pro žáky je třeba zajistit vhodné podklady (např. ukázky materiálů, výrobků, obrázky, schémata apod.). Uspadněte tím situaci žákům s nižší úrovní komunikativních dovedností a zohledněte fakt, že při závěrečné zkoušce žáci většinou trpí zvýšenou trémou. V oborech vzdělání kategorie E je pečlivá příprava podkladů k ústní zkoušce obzvláště důležitá.
- Ke každému tématu ústní zkoušky v jednotném zadání oborů kategorie H i kategorie E je přiřazena jedna otázka z Obecného přehledu ze světa práce. Žák může zodpovídat tuto otázku na počátku nebo na konci ústní zkoušky podle rozhodnutí zkušební komise. Časový limit věnovaný na její zodpovězení je minimálně 2 minuty, maximálně 4 minuty. Pro obory vzdělání kategorie E jsou otázky ze světa práce koncipovány jednodušeji. Kompletní otázky ze světa práce naleznete v příloze tohoto materiálu.
- Každé jednotné zadání obsahuje jako součást ústní zkoušky Přehled anotací témat ústní zkoušky určený pro zkušební komisi.

3 ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA U ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

V období příprav na plošné zavedení jednotného zadání do škol byla věnována výrazná pozornost realizaci závěrečných zkoušek v případě žáků se SVP. Záměrem bylo zajistit, aby novým způsobem utvářené zkoušky, které jsou koncipované především pro žáky vzdělávané a zkoušené běžným způsobem, neznevýhodnilo ty žáky, jejichž vzdělávání i hodnocení probíhalo za podmínek specifických, zohledňujících jejich zdravotní postižení či znevýhodnění.

Možnosti řešení tohoto úkolu jsou následující:

1. zjednodušit uspořádání podkladů, které obsahuje jednotné zadání pro obory kategorie H s ohledem na jejich snadnější využívání žáky i učiteli oborů kategorie E;
2. vytvořit metodická doporučení pro školy zaměřená na přizpůsobení podmínek průběhu závěrečných zkoušek žákům se SVP v souladu s platnou školskou legislativou;
3. umožnit školám formálně upravit zadání témat/úkolů stanovených v JZZZ, aniž by změnily jejich odborný obsah. Tuto možnost lze využít zejména u žáků s těžkými stupni zdravotního postižení, kteří byli vzděláváni ve speciálních středních školách.

3.1 Uspořádání jednotného zadání v oborech kategorie E

Při spolupráci s aktivně působícími učiteli v oborech vzdělání kategorie E se projevila potřeba zjednodušit uspořádání jednotného zadání těchto oborů oproti koncepci JZZZ v oborech kategorie H. Tzv. „ěčkové“ obory totiž poskytují vyučení s nižšími nároky na všeobecnou i odbornou teorii. Výrazná orientace na praktickou složku přípravy na povolání v těchto oborech umožňuje získat výuční list především žákům, kteří v základním vzdělávání prospívali s obtížemi v kognitivní oblasti. Proto je jednotné zadání oborů vzdělání kategorie E zpracováno s ohledem na tuto skutečnost a oproti oborům H vykazuje následující odlišnosti:

- obsah témat se vyznačuje zpravidla nižší náročností na teoretické vědomosti;
- nižší je také náročnost kritérií hodnocení výkonů žáků;
- veškeré pokyny pro žáky jsou stanoveny tak, aby je žákům tlumočili jejich učitelé;
- zvýšený důraz je kladen na bezpečnost a ochranu zdraví při práci;
- otázky ze světa práce jsou formulovány méně náročně;
- jednotné zadání neobsahuje samostatnou odbornou práci.

Do některých jednotných zadání oborů kategorie E jsou zařazena i témata vytvořená přímo pro žáky se SVP, která jsou charakteristická např. specifikací obsahu dle konkrétního zaměření oboru, nižšími nároky na písemnou zkoušku, na podmínky průběhu praktické zkoušky apod.

3.2 Legislativa upravující vzdělávání žáků se SVP

Protože povinnost skládat závěrečné zkoušky podle témat stanovených v jednotném zadání se vztahuje rovněž na žáky se SVP, je zapotřebí, aby škola při zabezpečování zkoušek pro tyto žáky vždy postupovala v souladu s platnou školskou legislativou.

V této souvislosti se v uplynulých dvou letech odehrály významné legislativní změny obecně postihující oblast vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Došlo k přijetí novely školského zákona č. 82/2015 Sb. a ke vzniku vyhlášky č. 27/2016 Sb., která od 1. září 2016 nahradí původní vyhlášku č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění vyhlášky č. 103/2014 Sb.

Závěrečných zkoušek podle zadání pro školní rok 2015/2016 se změny obou výše uvedených právních norem dotknou pouze formálně – změnou umístění příslušných dílčích právních formulací v zákoně a zavedením nové odborné terminologie související se vzděláváním žáků se SVP.

Ve školním roce 2015/2016 se tudíž při zajišťování závěrečných zkoušek pro žáky se SVP řídíte především platným školským zákonem (č. 82/2015 Sb.), ve kterém § 16 „Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami“ nově definuje osoby se SVP a zavádí termín „podpůrná opatření“ (citace): *(1) Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta....*

V přímém vztahu k závěrečným zkouškám je směrodatný odstavce 2, uvádějící výčet a konkretizaci jednotlivých podpůrných opatření, zejména body „b“ a „c“ (citace):

(2) Podpůrná opatření spočívají v

...b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,

c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,...

Odkaz na tuto platnou právní normu je uveden rovněž v organizačních pokynech k jednotnému zadání, kde je u oborů kategorie E i kategorie H vždy explicitně stanoveno, že „Při využití jednotného zadání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami postupuje škola v souladu s § 16 bod 2 odstavce b a c školského zákona“ (zákon č.82/2015 Sb.).

Pro konání závěrečných zkoušek v termínu červen 2016 (resp. květen–červen 2016) jsou v organizačních pokynech k jednotnému zadání uváděny rovněž odkazy na dvě v uvedeném období platné vyhlášky:

- vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění vyhlášky č 103/2014 Sb.;
- vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb., která je mimo jiné zaměřena i na spolupráci školy se školskými poradenskými zařízeními (speciálně–pedagogickými centry a pedagogicko–psychologickými poradnami).

V intencích těchto předpisů je třeba ve škole přizpůsobit podmínky průběhu závěrečné zkoušky pro žáky se SVP a pomoci jim tak prokázat, že požadované vědomosti a dovednosti stanovené v tématech/úkolech jednotného zadání skutečně mají.

Pro termíny závěrečných zkoušek v září a v prosinci 2016 budou v NÚV organizační pokyny v dokumentech jednotných zadání aktualizovány, aby byly i nadále v souladu s platnou legislativou.

V následujícím textu naleznete podrobnější informace k tomu, kdo je kompetentní k uzpůsobení podmínek konání závěrečných zkoušek pro žáka se SVP a jak máte ve škole při jejich uplatňování postupovat.

3.3 Kdo má kompetence k uzpůsobení podmínek konání závěrečných zkoušek pro žáka se SVP

Jako ředitel/ředitelka školy, případně učitel/učitelka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami byste měl/a vědět, kdo je kompetentní k tomu, aby žákovi s určitým typem a stupněm zdravotního postižení stanovil konkrétní podmínky průběhu ZZ podle jednotného zadání. Zda k těmto záležitostem existují konkrétní prováděcí předpisy (jako je tomu např. u maturitních zkoušek), jaké a jak je má škola využívat.

Zde platí:

1. Pokud má žák školským poradenským zařízením, u kterého je evidován, diagnostikovány a potvrzeny speciální vzdělávací potřeby a škola k tomu (samozřejmě) má příslušné doklady, je stanovení konkrétních podmínek průběhu závěrečných zkoušek v kompetenci ředitele školy, který tak postupuje v souladu s § 16 školského zákona.
2. Konkrétní opatření k závěrečným zkouškám, odpovídající typu a stupni zdravotního postižení a speciálním vzdělávacím potřebám žáka, navrhují učitelé, kteří žáka dlouhodobě vzdělávali, znají jeho individuální potřeby, mají s ním zkušenosti získané v průběhu výuky a potřebné profesní kompetence a odpovědnost.
3. V případě potřeby je možné požádat příslušné školské poradenské zařízení o jednorázové, tzv. „ad hoc“, vyjádření k uzpůsobení podmínek konání závěrečných zkoušek v závislosti na typu a stupni zdravotního postižení či jiného znevýhodnění žáka, které může škola předložit pro případ kontroly ze strany ČŠI⁶.

Tato tři pravidla by měla být pro zabezpečení závěrečných zkoušek pro žáky se SVP dostačující a odpovídající běžné praxi.

Stanovení a právní zakotvení konkrétních podmínek pro žáky učebních oborů s různými typy a stupni zdravotního postižení (obdobného typu jako u maturitních zkoušek) není ani reálné, ani vhodné pro žáky a jejich učitele. Na rozdíl od oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou zde totiž nelze spoléhat na dobré vzdělávací předpoklady žáků a „paušalizovat“ jejich speciální vzdělávací potřeby. U většiny žáků totiž jejich zdravotní postižení (např. mentální postižení či kombinované vady) vyžaduje výrazně individuální přístup pedagogů zohledňující především osobní charakteristiky (resp. povahové vlastnosti) každého žáka jak v průběhu vzdělávání, tak i při jeho ukončování.

6. Např. v případech závěrečných zkoušek u žáků - cizinců, kteří sice nemají diagnostikováno zdravotní postižení, ale při výuce a potažmo i u ZZ jsou časově znevýhodnění kvůli nižší úrovni zvládnutí českého jazyka apod.

Učitelé, kteří žáka po několik let vzdělávali, by měli mít výhradní možnost uzpůsobit podmínky a průběh závěrečné zkoušky jeho potřebám. Lze tak zabezpečit to, že žák bude schopen prokázat osvojené vědomosti a dovednosti, prověřené jeho učiteli již v průběhu vzdělávání, i při této pro něho důležité (a leckdy i na psychiku žáka poměrně náročné) zkoušce.

3.4 Jak postupovat při zajištění závěrečné zkoušky u žáka se SVP

Uplatníte své zkušenosti se žákem získané v průběhu výuky a svoji znalost jeho speciálních vzdělávacích potřeb a využijete standardního doporučení ze SPC/PPP, u které je žák veden.

Posoudíte zadání témat písemné, praktické a ústní zkoušky z hlediska SVP žáka a zvážíte potřebu vyrovnávacích a podpůrných opatření, nezbytnost uzpůsobení podmínek konání ZZ. Např.:

- Individuální přístup, role a působení učitele žáka u ZZ:
Např. žák s mentálním postižením nebo s autismem by měl být zkoušen výhradně pedagogem, který jej vzdělával, protože je možné, že každá změna pedagogické interakce navodí stav, kdy nebude schopen podat odpovídající výkon. Žák se sluchovým postižením by měl být dotazován výhradně učitelem odborného výcviku či odborně teoretických předmětů, protože je zde problematické využívání odborné terminologie zejména při používání znakové češtiny (a to i v případech, kdy jsou zajištěny tlumočnické služby osobou, která žáka nevzdělávala).
 - Proloužení času na konání zkoušek:
U písemné zkoušky (např. u žáků se specifickými poruchami učení – dyslexie, dysgrafie), u praktické (např. u žáků s tělesným postižením je možné zkoušku rozdělit i na více dní po méně hodinách, pokud žák s TP trpí zvýšenou únavností), u ústní zkoušky (např. žáci s vadami řeči, žáci s poruchou autistického spektra, pokud jim činí ústní verbální projev potíže apod.).
 - Přítomnost asistenta pedagoga, tlumočnicka:
Např. pro žáky s tělesným postižením, smyslovým postižením – zrakovým či sluchovým.
4. Posoudíte, zda bude nutné pro žáka opatřit přímé (ad hoc) doporučení školského poradenského zařízení k úpravám podmínek závěrečné zkoušky.
 5. Zkonzultujete tuto záležitost s rodiči žáka a poskytnete jim potřebné informace o tom, že mohou požádat školu či školské poradenské zařízení o vypracování doporučení k úpravám podmínek konání ZZ.
 6. Z vlastní iniciativy, příp. s využitím ad hoc zpracovaného doporučení školského poradenského zařízení, navrhnete konkrétní vyrovnávací a podpůrná opatření ke konání ZZ pro daného žáka a předložíte návrh řediteli/ředitelce školy ke schválení.

Pokud shledáte, že ani veškeré možné uzpůsobení podmínek závěrečných zkoušek nezabrání znevýhodnění žáka, lze přikročit k formálním úpravám témat jednotného zadání přímo ve škole.

3.5 Možnost formální úpravy témat/úkolů pro žáky se SVP

Pokud je to nezbytné vzhledem k typu a stupni zdravotního postižení žáka a jeho speciálním vzdělávacím potřebám, můžete ve škole témata jednotného zadání FORMÁLNĚ, NIKOLIV OBSAHOVĚ upravit.

- Podmínkou je, že škola odpovídá za to, že téma přizpůsobené speciálním vzdělávacím potřebám žáka má obsah shodující se s obsahem tématu stanoveného v jednotném zadání.

Tuto možnost využívají zejména speciální SŠ pro žáky se zdravotním postižením (sluchové postižení, zrakové postižení, tělesné postižení, kombinované vady, autismus, mentální postižení).

Lze ji ale využít i v běžných školách při individuální integraci žáka se SVP. Předpokládáme, že v případě individuální integrace jde většinou o žáka (žáky) s lehčím stupněm zdravotního postižení, který standardní výuku s podporou vhodných podpůrných opatření zvládá, případně má vypracován individuální učební plán. Avšak je-li to nezbytné a vyplývá to z doporučení školského poradenského zařízení, je třeba témata jednotného zadání formálně přizpůsobit potřebám individuálně integrovaného žáka.

Formální úpravy témat stanovených v JZZZ mohou být leckdy vhodné i pro žáky s těžšími stupni specifických poruch učení (dyslexie, dysgrafie, dyskalkulie, apod.).

V každém případě jde o to, aby

- způsob zadání témat, která byla vytvořena pro běžné žáky, neznevýhodnil u závěrečné zkoušky podle jednotného zadání žáky, kteří mají speciální vzdělávací potřeby;
- žákovi bylo téma předloženo v takové formální úpravě, na jakou je zvyklý z průběhu svého vzdělávání;
- žákovi jeho zdravotní postižení neznemožnilo pochopit zadané otázky a odpovědět na ně způsobem, který byl průběžně využíván při jeho výuce.

Formální úpravy témat stanovených v jednotném zadání mohou proběhnout následujícím způsobem:

- škola si stáhne JZZZ a získá témata ve formátu pdf., který nelze upravovat, a vybere si témata, která využije u závěrečné zkoušky; výběr témat by již měl zohledňovat i možnost uplatnit téma pro žáka (žáky) se SVP;
- s pomocí vhodného software je převede do otevřeného formátu (např. word) a přizpůsobí potřebám žáka/žáků, podle identifikačního čísla tématu ve tvaru T – xxxx, nebo T – xxxxx bude v případě kontroly zřejmé, že se jedná o téma z jednotného zadání příslušného oboru.

Počty témat, která škola pro žáka se SVP formálně upraví, musí odpovídat ustanovením vyhlášky č 36/2014 Sb. v platném znění, tj. nejméně 3 témata pro písemnou zkoušku, nejméně jedno téma pro praktickou zkoušku a nejméně 25 témat pro ústní zkoušku – viz kap. 2.

Takto lze postupovat také u oborů, ve kterých je téma písemné zkoušky generováno z banky úkolů přímo pro jednotlivé žáky. V tom případě z libovolného počtu témat vygenerovaných v systému vybere ředitel/ka školy tři témata, která se pak ve škole formálně upraví podle potřeb žáka se SVP. Ten si jedno z nich bezprostředně před zahájením písemné zkoušky zvolí.

Příklady formálních úprav témat

Zpracování témat jednotného zadání v internetovém informačním systému nové závěrečné zkoušky (IIS NZZ) umožňuje školám provádět formální úpravy u témat pro žáky se zrakovým postižením, tj. zvětšit písmo, změnit jeho typ, zvětšit a zvýraznit obrázky. Kromě toho lze provést i další formální úpravy podle speciálních vzdělávacích potřeb žáků, například následovně:

Písemná zkouška

- možnost zestručnit formulaci otázek zadaných v rámci řešení tématu, změnit formu odpovědi žáka – např. na doplnění chybějících výrazů, převést otevřené otázky do formy testových – vhodné zejména u žáků se sluchovým postižením, kde se setkáváme s výraznou komunikační bariérou, i když nemají snížené intelektové schopnosti, nebo u žáků se specifickými poruchami učení, kde žákovi může dělat problém písemné zpracování zejména otevřených odpovědí, ačkoliv potřebné znalosti má, apod.;
- možnost doplnit do zadání k otázkám grafické podklady, tj. obrázky nebo fotografie strojů, zařízení, materiálů, jiných předmětů – vhodné zejména u žáků s mentálním postižením, příp. u žáků s kombinovanými vadami, pokud žáci byli zvyklí používat ve výuce názorné ukázky, apod.

Praktická zkouška

- možnost podrobněji rozpracovat pokyny k provedení úkolu, tvorbě výrobku, doplnit do zadání názorné ukázky – vhodné zejména pro žáky s mentálním postižením, případně pro žáky s kombinovanými vadami, ale i pro žáky se sluchovým postižením, aby snadněji pochopili zadání úkolu;
- možnost ovlivnit organizaci zkoušky: například ředitel vybere ze zadání téma, které žáci řeší v rámci skupinové práce pod přímým dozorem a v zadání škola podrobněji rozpracuje požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví při práci – to se využívá zejména v případě žáků s mentálním postižením, kteří by při praktické zkoušce mohli snadněji než jinak zdravotně postižení žáci přijít k úrazu.

Ústní zkouška

- možnost doplnit podklady pro žáka názornými ukázkami tj. fotografiemi materiálů, strojů, zařízení, výrobků, příp. kresbami apod. – vhodné zejména u žáků s mentálním postižením;
- možnost podrobněji rozpracovat osnovu zadání a požadované odpovědi u odborných otázek a realizovat ústní zkoušku chatováním na počítači mezi žákem a učitelem – což je vhodné zejména u žáků se sluchovým postižením, kteří si pak mohou vybrat, zda chtějí tuto zkoušku, která je náročná na schopnosti ústního vyjadřování a komunikaci, skládat ústně, příp. za přítomnosti tlumočnicka ve znakované češtině, nebo písemně prostřednictvím vzájemného chatování se zkoušejícím pod dohledem zkušební komise.

Příklady, jak se s touto problematikou vyrovnávají v některých školách, naleznete na webových stránkách nové závěrečné zkoušky <http://www.nuv.cz/t/svp>.

Při hodnocení výkonů žáků se speciálními vzdělávacími potřebami při závěrečné zkoušce je třeba pamatovat na to, že hlavním cílem speciálního vzdělávání je umožnit žákovi začlenění do společnosti. Při přípravě na povolání pak již nejde o dokonalé zvládnutí veškerých činností souvisejících s výkonem příslušné odborné kvalifikace, ale především o to, aby žák byl zaměstnatelný. Například některé obory kategorie E jsou již koncepčně uspořádány tak, aby jejich absolventi byli schopni vykonávat především rutinní pracovní činnosti požadované pro výkon dané profese, příp. pracovat pod přímým vedením. I přes toto omezení jsou však uplatnitelní na trhu práce.

Kromě toho žáci se zdravotním postižením často projevují o výuku a dosažení výučního listu výraznější zájem, než zdraví žáci. Mnozí z nich totiž vyučení v oboru pokládají za významný předpoklad k tomu, aby se mohli zařadit do běžného života společnosti.

DALŠÍ SPOLUPRÁCE SE ŠKOLAMI NA NOVÉ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠCE

Aktualizace otázek ze světa práce

Ve školním roce 2014/2015, kdy měly školy poprvé povinnost uspořádat závěrečné zkoušky podle jednotného zadání, poukazovali pedagogové na potřebu aktualizovat původní znění otázek ze světa práce, které se od roku 2010 neměnilo.

V důsledku těchto podnětů vytvořili učitelé z některých odborných škol návrh na aktuální a podrobnější verzi otázek ze světa práce. Můžete je vidět na webových stránkách <http://www.nuv.cz/t/dotaznikove>.

Aktualizované otázky byly předloženy všem školám k posouzení v rámci veřejného připomínkového řízení. Po vyhodnocení připomínek ze škol budou otázky upraveny a zveřejněny pro využití v tématech ústní zkoušky pro rok 2016/2017. Školy tak budou mít dostatek času se s nimi seznámit.

Pokusné ověřování písemné zkoušky na počítači

Hlavním cílem a smyslem pokusného ověřování je umožnit žákům učebních oborů, aby mohli v rámci platné legislativy vykonat písemnou závěrečnou zkoušku na počítači.

Aplikace informačního systému NZZ pro skládání písemné zkoušky na počítači

V rámci projektu NZZ_2, který byl ukončen 30. 6. 2015, vznikla unikátní aplikace informačního systému NZZ „Ověřování znalostí žáků s využitím počítačů“ pro skládání písemné zkoušky na počítači. Podobná aplikace neexistuje nejen v České republice, ale ani v okolních státech.

Základem nové aplikace je tzv. zkuškový server. Pro využití zkuškového serveru na školách byl vyvinut jednoduchý instalátor, který nepotřebuje žádné hlubší znalosti z výpočetní techniky a po instalaci se dá ihned využívat ve školních počítačových učebnách bez ohledu na typ školní sítě, s běžnými prostředky výpočetní techniky dostupnými na každé škole.

Zkuškový server funguje lokálně ve škole i učebně. Během provozu není připojen k centrálnímu systému ani nepotřebuje připojení k internetu. Instalátor zkuškového serveru se jen propojí s centrálním systémem, aby získal aktuální banky úloh pro obory vzdělání, které se v dané škole vyučují. Přístup všech uživatelů ke zkuškovému serveru je chráněn unikátními přihlašovacími kódy, které vytváří správce serveru na každé škole.

Během provozu zkuškového serveru se vše ukládá a celá aplikace je tak provázána, že ji lze kdykoliv přesunout na jiný počítač, případně i do jiné sítě ve škole bez ztráty žákovských odpovědí i výsledků hodnocení a bez další dodatečné instalace.

Prostřednictvím počítače se žáci seznámí se zadanými úkoly a otázkami, na které přímo do vyznačených prostor písemně odpovídají. Aplikace umožňuje nejen zpracování odpovědí žáků v písemné podobě, ale i v grafickém provedení. Pro kreslení schémat a doplňování výkresů byl totiž vyvinut speciální grafický editor, který spojuje výhody práce na počítači, přesnost, uchování dílčích schémat a zvětšování kreslicího plátna s jednoduchým ovládním. Jak bylo ověřeno při pilotážích, ovládní grafického editoru je velmi jednoduché a zvládli ho bez vstupního zaškolení všichni žáci nejen z oborů kategorie H, ale i z oborů kategorie E, kde se učí převážně žáci se speciálními vzdělávacími potřebami.

V centrálním systému jsou uloženy banky úloh, které, obsahují zadání žákovských úloh, vzorové řešení a pokyny pro hodnotitele. Jsou vytvářeny v NÚV s využitím a přepracováním úkolů a otázek stanovených v původních tématech jednotného zadání písemné zkoušky uložených v databázích témat v informačním systému. K pokusnému ověřování v roce 2015/2016 jsou připraveny banky úloh pro 29 oborů vzdělání. V dalších oborech vzdělání budou banky úloh k dispozici postupně do konce roku 2019. Banky jsou nastaveny tak, aby se školy mohly rozhodnout, zda budou realizovat písemnou zkoušku na počítači, nebo generovat témata pro zkoušku v papírové podobě.

Součástí aplikace je rovněž modul pro hodnotitele, kteří zjišťují, jak žáci řeší otevřené úlohy. Hodnotitelé jsou učitelé odborných předmětů přímo ve škole a aplikace je nastavena tak, aby hodnotitelé posuzovali jen předmět, který učí. Přidělují body za vyřešené úkoly a mohou svá rozhodnutí komentovat. Hodnocení řešení tématu žákem probíhá anonymně po jednotlivých úlohách. Při hodnocení mohou hodnotitelé využívat „vzorové řešení“, které se objevuje v samostatném okně. Uzavřené úkoly hodnotí systém automaticky – přímo podle tabulky správných řešení.

Testování aplikace pro písemnou zkoušku na počítači

V červnu 2015 se aplikace pro skládání písemné zkoušky na počítači ověřovala ve třech školách, na podzim proběhlo testování v dalších pěti školách. Ověřování probíhalo jak v oborech kategorie H, tak i kategorie E a zúčastnili se ho žáci bez předchozí přípravy.

Ve všech školách proběhlo testování písemné zkoušky na počítači bez problémů a u testovaných aplikací nebyl zaznamenán žádný výpadek ani porucha systému. Ověřilo se, že zkušební server umožňuje skládání zkoušky žáků různých oborů najednou (v jedné učebně) a souběžně ve více učebnách (místnostech). Žáci také úspěšně vyřešili řadu kreslicích úloh v grafickém editoru. Aplikace pro žáky byla plně funkční.

Učitelé v aplikaci pro hodnotitele provedli vyhodnocení otevřených úloh. Oceňovali systém hodnocení po úlohách, kdy mohou porovnávat odpovědi jednotlivých žáků a vracet se k již ohodnoceným úlohám. Rovněž kladně bylo přijato anonymní hodnocení bez uvedení příjmení žáka. Využití aplikace záleží na rozhodnutí školy. V systému je nadále připravena možnost realizace písemné zkoušky v papírové podobě.

Testování elektronické zkoušky ve školách

Zkušební termín testování elektronické zkoušky byl vyhlášen 17. února 2016 ve 29 oborech vzdělání. To znamená, že všem školám, které vyučují dané obory vzdělání, byla zpřístupněna aplikace pro elektronickou zkoušku a příslušné banky úkolů. Každá škola tak měla možnost si na základě metodických pokynů aplikaci nainstalovat a v libovolném termínu (termínech) písemnou zkoušku u počítače vyzkoušet. Testování bylo ukončeno 10. března 2016.

Z celkového počtu 401 škol, kterým byla nabídnuta možnost otestovat písemnou zkoušku na počítači, se testování uskutečnilo ve 300 školách. Testování ověřilo funkčnost aplikace a samostatnost škol při její instalaci a provozu.

Aplikace pro písemnou zkoušku na počítači (zkouškový server) zůstává školám k dispozici a využívá se při přípravě žáků na písemnou zkoušku. Aby se žáci dostatečně seznámili s prostředím elektronické zkoušky a ovládali práci s grafickým editorem, je vhodné věnovat přípravě u počítače 5 až 10 vyučovacích hodin. Vedle zvládnutí technické stránky získají žáci přehled o tom, jak je téma strukturováno, jaké typy úkolů budou řešit (je-li součástí zkoušky test) a jaké učivo zkouška obsahuje. Poté, co se v rámci testování seznámí s úkoly náhodně vygenerovanými z databanky, se mohou ve své přípravě na závěrečné zkoušky snadněji zaměřit na požadované učivo.

Pokusné ověřování písemné zkoušky na počítači

Na základě testování ve školách se připravuje pokusné ověřování písemné zkoušky na počítači, které proběhne poprvé v červnu 2016. V průběhu pokusného ověřování bude v dalších letech postupně rozšiřován počet oborů vzdělání s bankou úkolů a školám bude umožněno realizovat písemnou zkoušku na počítači, tak aby byla ověřena možnost skládání písemné zkoušky na počítači ve všech oborech vzdělávání.

PŘÍLOHY

Obecný přehled ze světa práce

Blok otázek z Obecného přehledu ze světa práce se u závěrečné zkoušky konané podle jednotného zadání uplatňuje ve všech oborech vzdělání kategorie H a od šk. roku 2010/2011 také v oborech vzdělání kategorie E. Jeho přizpůsobení pro žáky a zařazení do závěrečné zkoušky těchto oborů doporučili vyučující ze škol, které obory vzdělání kategorie E vyučují.

Jde o blok stručných otázek, jejichž pojetí směřuje k ověření toho, zda žáci mají **základní orientační přehled** o běžných problémech pracovního i občanského života dospělých.

Smyslem jejich začlenění do závěrečné zkoušky je, aby žáci odcházeli ze školy s určitou praktickou představou o možnostech zaměstnání a dalšího vzdělávání (tj. měli základní přehled o možnostech pracovního uplatnění a konkrétních zaměstnavatelích v regionu, vhodných způsobech jednání při kontaktech s potenciálním zaměstnavatelem, reálných pracovních a platových podmínkách při nástupu do zaměstnání, možnostech dalšího vzdělávání v oboru i mimo něj apod.). Některé z otázek jsou rovněž zaměřeny na ověření toho, zda se žáci prakticky orientují v základních oblastech pracovně-právních vztahů (např. náležitosti pracovních smluv, podstatná práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele) a zda mají základní praktické povědomí o ekonomických aspektech osobního i pracovního života (podmínky soukromého podnikání v oboru, daně, vedení osobního i rodinného rozpočtu, úvěry a půjčky a rizika z nich vyplývající).

Příprava žáků ve škole na orientaci v těchto oblastech směřuje k rozvoji klíčových kompetencí (např. pracovních, sociálních a personálních, kompetencí k učení, k práci s informacemi apod.). Rovněž napomáhá utvářet finanční gramotnost žáků. Mezi vhodné formy a metody přípravy patří zejména návštěvy různých úřadů a institucí (obecní úřady, úřady práce, soudy, banky, pojišťovny), exkurze na reálná pracoviště (podniky, firmy) a tematické besedy s příslušnými pracovníky.

Významné je rovněž průběžné sledování a rozbor mediálně zveřejňovaných aktuálních politických a společenských událostí. Vyučující by v rámci přípravy měli zabezpečit to, aby žáci především na konkrétních případech z běžného i pracovního života byli schopni reflektovat problematiku spojenou s jejich celkovou zaměstnatelností, základním právním a ekonomickým povědomím, schopnostmi vyrovnat se s aktuálními potřebami a změnami společenského prostředí.

Zkoušení otázky ze světa práce spočívá v rozboru obecných občanských i pracovních zkušeností, postojů a názorů, které žák získal při sledování reálného společenského i pracovního dění. V žádném případě nejde o ověřování teoretických vědomostí z nějakého vědního oboru.

Žáci mohou pojednávat o problematice související se zadanou otázkou volně, vyučující spíše opravují nesprávné výroky. Případné doplňující otázky zadávají zkoušející formou, která umožní žákům poukazovat na konkrétní příklady a uplatnit praktické zkušenosti.

Otázky z **Obecného přehledu ze světa práce** jsou v JZZZ začleněny do témat ústní zkoušky. Časový limit věnovaný na jejich zodpovězení je minimálně 2 minuty, maximálně 4 minuty.

Hodnocení otázek ze světa práce ovlivňuje celkové hodnocení výkonu žáka maximálně v rozmezí jednoho klasifikačního stupně. Pokud však žák neuspěje v rámci odborné části tématu, je klasifikován stupněm „5 – nedostačující“, i když otázku z uvedeného bloku zodpověděl správně.

Otázky ze světa práce pro obory vzdělání kategorie H

1. Kde najdete informace o volných pracovních místech (ve Vaší profesi či mimo profesi)? Znáte nějaké noviny nebo webové stránky s nabídkou volných míst?
2. Jak byste postupoval/a při hledání zaměstnání? Jak byste sám/sama dal/a najevo, že hledáte zaměstnání?
3. Ve kterých firmách (podnicích) ve Vašem okolí, případně v celé ČR, je možné uplatnit Vaši profesi? Víte, jaké jsou běžné pracovní a platové podmínky ve Vašem povolání?
4. Co byste podnikl/a, kdybyste na přechodnou dobu nenalezl/a uplatnění v oboru a chtěl/a pracovat? Znáte nějakou firmu, která by Vás v takovém případě mohla zaměstnat?
5. Co je profesní životopis a k čemu slouží? Co byste v něm měl/a o sobě uvést a co je naopak zbytečné? Lze někde získat formulář pro zpracování profesního životopisu?
6. Proč je zapotřebí stále se zajímat o to, co nového se děje ve Vašem oboru/profesi (technologie, materiály, požadavky zákazníků)? Znáte nějaký odborný časopis nebo publikaci z Vašeho oboru?
7. Uveďte příklad oboru a odborné školy, ve kterých byste se mohl/a dále profesně vzdělávat. Jak budete postupovat, pokud byste tam chtěl/a studovat?
8. Co považujete při výkonu Vaší profese za nejdůležitější? Kdybyste byl/a vedoucím, co byste na práci svých podřízených nejvíce sledoval/a?
9. Víte, kde je ve Vašem okolí úřad práce? Jaké rady a informace tam lze získat?
10. Proč se odvádějí daně? Dokážete vyjmenovat některé z daní, které platí občan, osoba samostatně výdělečně činná, firma?
11. Jaké informace jsou pro Vás důležité při rozhodování o zaměstnání (např.: rozvržení pracovní doby, vzdálenosti pracoviště od místa bydliště, dostupnosti dopravy apod.)?
12. Kde jsou stanoveny podmínky pro založení a provozování živnosti? Lze ve Vašem oboru založit živnost?
13. Kdybyste chtěl/a samostatně podnikat, co byste si měl/a předem zjistit?
14. Odkud byste mohl/a získat finanční prostředky na samostatné podnikání?
15. Jak se připravíte na přijímací pohovor do zaměstnání? Co podle Vašeho názoru bude o Vás zaměstnavatele zajímat? Co byste o zaměstnání ve vybrané firmě měl/a vědět Vy?
16. Jaký je běžný postup při uzavírání pracovního poměru? Kde jsou stanovena práva a povinnosti vyplývající z pracovního poměru?
17. K čemu slouží pracovní smlouva, kdo ji uzavírá a jaké jsou její povinné náležitosti? Víte, která další ujednání byste si mohl/a sjednat v pracovní smlouvě?
18. Máte představu o tom, jaký je obvyklý nástupní plat ve Vašem oboru? Co víte o mzdě, jaký je rozdíl mezi hrubou a čistou mzdou?
19. K čemu je určeno sociální a zdravotní pojištění? Kdo se na jejich platbě podílí?
20. Víte, co jsou to zaměstnanecké výhody? Které byste při rozhodování o zaměstnání upřednostňoval/a?
21. Co ve Vašem oboru znamená ekologické chování na pracovišti?
22. Jaká práva má zaměstnanec při pracovním úrazu? V jakých případech nemůže tato práva uplatňovat?

23. Jaké bezpečnostní a hygienické předpisy musíte ve Vašem oboru dodržovat a proč? Je jejich dodržování povinné pro zaměstnance i pro zaměstnavatele?
24. K čemu slouží pojištění majetku a osob? Jaká práva a povinnosti vyplývají z pojistné smlouvy?
25. Jaké podmínky a jaká rizika při získávání půjčky/úvěru musíte vždy zvážit? K čemu byste využil/a hypoteční úvěr? Víte, co je zástava a co znamená „exekuce“?
26. Co jsou náklady a výnosy firmy? Jakým způsobem mohou ovlivnit její hospodářský výsledek? Můžete uvést příklad ze svého oboru?
27. Jaké jsou běžné nejdůležitější výdaje domácnosti? Jak byste sestavoval/a a vedl/a rodinný rozpočet?
28. Jaké znáte bankovní služby? Jaký je rozdíl mezi platbou v hotovosti a bezhotovostním platebním stykem? K čemu slouží bankovní účet?
29. Kdy a na co je vhodné žádat o poskytnutí půjčky/úvěru? K čemu byste využil/a spotřebitelský úvěr? Uveďte příklady institucí, které poskytují půjčky/úvěry.
30. Jaké povinnosti má zaměstnanec vůči svému zaměstnavateli? Jaké povinnosti má zaměstnavatel vůči svým zaměstnancům?
31. Jakými způsoby může firma zlepšovat svoje ekonomické výsledky? Co přispívá ke zvýšení produktivity práce? Jak byste mohl/a šetřit na svém pracovišti?
32. Jak chápete ochranu spotřebitele? Reklamoval/a jste někdy nějaké zboží nebo službu? Na co se může vztahovat reklamace ve Vašem oboru a jak byste ji řešil/a?
33. Co podle Vašeho názoru vytváří dobré jméno firmy? Co je myšleno, když se hovoří o etice podnikání a profesní cti?
34. Čím se zabývá finanční úřad? Ve kterých případech s ním přijdete do kontaktu ve svém pracovním a osobním životě?
35. Jak a proč byste měl/a Vy sám/sama pečovat o životní prostředí doma i při výkonu Vaší profese? Uveďte konkrétní příklady.

Otázky ze světa práce pro obory vzdělání kategorie E

1. Jaké hygienické a bezpečnostní předpisy musíte při své práci dodržovat? Proč?
2. Co musíte udělat, když na pracovišti dojde k problému (např.: zjistíte závadu, úraz spolupracovníka apod.)?
3. Na co byste měl/a nárok v případě pracovního úrazu? Ve kterých případech byste jej nemohl/a uplatnit?
4. Co bude Váš zaměstnavatel od Vás hlavně vyžadovat?
5. Co Vám musí na pracovišti Váš zaměstnavatel zajistit?
6. Máte představu o tom, kde můžete po škole pracovat?
7. Kde by Vám poradili při hledání zaměstnání?
8. Kde byste se dozvěděl/a o volných místech ve Vašem oboru?
9. V čem by Vám mohl pomoci úřad práce? Víte, kde se ve Vašem okolí nachází?
10. K čemu slouží profesní životopis? Co se v něm uvádí?
11. Co si můžete vyřídit na Vašem obecním úřadu?
12. Na co byste si měl/a dát pozor, abyste vždy odvedl/a dobrou práci?
13. Co víte o mzdě? Jaký je rozdíl mezi hrubou a čistou mzdou?
14. Jaké jsou nejdůležitější výdaje domácnosti?
15. Jak budete hospodařit se svým měsíčním příjmem?
16. Kdy a na co byste využil/a půjčku? Na co byste si neměl/a půjčovat? Kde byste o půjčku žádal/a?
17. Jaké podmínky a jaká rizika musíte vždy promyslet při žádosti o půjčku?
18. K čemu slouží bankovní účet?
19. K čemu slouží pojištění osob a majetku? Víte, co obsahuje pojistná smlouva?
20. Jaký je rozdíl mezi platbou v hotovosti a bezhotovostním platebním stykem?
21. Proč se odvádějí daně?
22. Co je záruční lhůta? Na co se vztahuje?
23. Reklamoval/a jste někdy nějaké zboží? Co by se mohlo reklamovat ve Vašem oboru?
24. Jak byste se připravil/a na přijímací pohovor do zaměstnání?
25. Na co byste se měl/a zeptat, než nastoupíte do zaměstnání?
26. Co je pro Vás důležité při rozhodování o zaměstnání (např.: pracovní doba, plat, jak daleko je pracoviště apod.)?
27. K čemu slouží pracovní smlouva? Co musí obsahovat?
28. Jak můžete chránit životní prostředí doma a na pracovišti?
29. Jak můžete šetřit na svém pracovišti?
30. Jak si můžete udělat dobré jméno na pracovišti?

Samostatná odborná práce

Pokud jednotné zadání stanoví využití samostatné odborné práce u závěrečné zkoušky, je škola povinna zadat žákům samostatnou odbornou práci podle pokynů k jejímu zpracování, které byly školám zpřístupněny v lednu 2016. Ke zpracování samostatné odborné práce (SOP) ovšem školy získají podklady z webového portálu Nové závěrečné zkoušky pouze v některých oborech vzdělání kategorie H. Jde o takové obory vzdělání, kde tvůrci JZZZ usoudili, že tato práce může mít významný přínos pro výkon profese, ke které vzdělávání v oboru směřovalo.

Termínem „samostatná odborná práce“ se označuje písemné zpracování komplexního úkolu zaměřeného na prokázání všeobecných i odborných znalostí a dovedností, které úzce souvisejí s výkonem praktických činností v rámci daného oboru. Samostatná odborná práce je obvykle širě obsahově zaměřena (např. vypracování kompletních podkladů pro zhotovení a propagaci výrobků, služeb, návrh na zřízení soukromé provozovny, založení soukromého podnikání v oboru apod.).

Jde o práci, která je žákům zadávána s předstihem, nejdříve v lednu daného školního roku, a na její zpracování je jim poskytován delší časový prostor – minimálně jeden měsíc. Žáci práci samostatně zpracovávají a průběžně konzultují s vyučujícími ve stanoveném časovém rozpětí. Odevzdají ji nejpozději 3 týdny před závěrečnou klasifikací v termínu určeném ředitelem školy. Škola zajistí, aby samostatná odborná práce byla k dispozici zkušební komisi. Pokud žák SOP neodevzdá, je u závěrečné zkoušky výrazně znevýhodněn.

Samostatnou odbornou práci může žák využít opakovaně, jestliže u ZZ koná praktickou zkoušku v opravném termínu v jiném školním roce, než proběhl řádný termín ZZ (např. červen následujícího školního roku). V takovém případě je v kompetenci ředitele školy umožnit žákovi využít písemné zpracování SOP, kterou si připravil na předchozí termín ZZ (u kterého z praktické zkoušky celkově neprospěl). Cílem je nestresovat žáky opakovaným časově náročným psaním rozsáhlého materiálu, který již dříve v požadované kvalitě vytvořili, a umožnit jim pečlivěji se připravit na praktické činnosti související s řešením témat praktické zkoušky.

V jednotném zadání je zpracováno zadání SOP jako téma obsahující zadání (příp. několik zadání) samostatné odborné práce, osnova jejího obsahu a požadavky na formální úpravu písemného zpracování. Rovněž jsou zde uvedeny obecné pokyny k organizaci jejího zadávání, zpracování, odevzdání a způsobu hodnocení. Jejich upřesnění je v kompetenci ředitele školy.

Pro prezentaci a obhajobu SOP je využívána praktická zkouška v souladu s pokyny v jednotném zadání. Při této zkoušce se využívají výsledky této práce (prezentace a obhajoba SOP, příp. zhotovení výrobku podle vypracovaného technologického postupu, technické dokumentace apod.), které se promítají do klasifikace praktické zkoušky. Žák představuje písemné zpracování SOP zkušební komisi, vysvětluje a obhajuje způsob a postup navrženého řešení. Jestliže je SOP spojena s vypracováním praktického úkolu, vysvětluje a obhajuje rovněž způsob i výsledek jeho realizace.

Smyslem využívání samostatné odborné práce u závěrečné zkoušky je to, že žáci při jejím zpracování mohou prokázat hlubší a ucelenější znalost určité odborné problematiky, kterou řeší na základě samostatného a tvůrčího přístupu. Také mohou předvést schopnost prezentovat výsledky vlastní práce. Zkoušející má příležitost na tomto základě nejen lépe posoudit celkovou odbornou připravenost žáka na výkon daného povolání, ale i jeho klíčové kompetence (především komunikativní, personální a sociální, schopnost vyhledávat a zpracovávat informace).

